

שבנר"ן, ומדר"ן ח"י הוא שרש הנשמה שהיא בחי' אין של היש דנשמה, ונר"ן הם בחי' יש דנשמה. ונק' הנשמה נר הוי' שהיא בחי' אור להאיר, וכתוב נר הוי' נשמת אדם, דהנשמה היא נר הוי' להאיר חשך העולם, ואינו רק אור להאיר את החשך בלבד, כ"א לאהפכא חשוכא לנהורא דהחשך עצמו יאיר, ולהיות דבנש"י עצמן יש ג' מדרי' דיש ואין ויש, לכן הם ע"י עבודתם בתומ"צ ביכולתם להמשיך גילוי העצמות. והוה בסכות תשבו שבעת ימים כו' בסכות, דתכלית ועיקר הכוונה הוא שיהי' כל האורח בישראל ישבו בסכות, שיהי' גילוי העצמות ממש כמו שהוא לפני הצמצום, ונק' אורח בישראל ע"ש החלק מהעצמות כנ"ל, וסוכה הוא כללות ההשתל' שוהו דירת ארעי עד שתושלם הכוונה האמיתית, ואז יתבטלו כל הצמצומים המסכים ופרסאות ויהי' גילוי העצמות ממש ב"ה כמו שהי' לפני הצמצום, וכן העוה"ז נק' סוכה דימינו כצל עובר, והוה כל האורח בישראל ישבו בסכות להמשיך בחי' העצמות ממש. ובעבודה הו"ע ראיית המהות דאלקות שלזה הרי א"א לבא בכח עצמו, כ"א שנותנים זאת מלמעלה כמ"ש במ"א, אמנם הוא ע"י הקדמת העבודה שע"פ טו"ד. והוה בסכות תשבו שהם המקיפים דחי' יחידה, והגם שהם מקיפי' מ"מ הרי שייך בהם ענין ההתיישבות, והיינו דלזה הרי אפשר להגיע ע"י שלימות העבודה בעבודת הנר"ן, בב' אופני העבודה דיחוו"ת ויחו"ע, ואז הנה כל האורח בישראל ישבו בסכות, שהו"ע הבטחה, והיינו דאז הרי תושלם הכוונה העליונה דנתאוהו הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, התגלות עצמות א"ס כמו שהוא לפני הצמצום.

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' זיידא משה ב"ר אלטר אשר אנשיל ע"ה פערל

נפטר ועש"ק פ' אמור, פסח שני ה'תשנ"ט

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת **טעמא גיטל** בת **רחל לאה** תחי'

לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת

גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה

נדפס ע"י בנם

הרה"ת ר' **עקיבא ארי'** וזוגתו מרת **טובי חיי' רבקה**

ומשפחתם שיחיו **פערל**

ספריי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קיבוץ
שלישית האור

שער
ראשון

היב"ז
שמיני

מאמר
בסוכות תשבו - תרצ"א

מכבוד קדושת

אדמו"ר יוסף יצחק

זצוקללה"ה נכג"ם זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מגוכתי"ק

על ידי מערכת

" אוצר החסידים "

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים וארבע לבריאה

מאה ואחת שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

הוא מרגיש גם את האור הפנימי*, ומפני זה ה"ה מתבטל בעצם מהותו שנעשה כאין ואפס וכלא חשיב ממש, ולא בבחי' ביטול היש לבד שזהו מצד האור העליון המופלא ומובדל ממנו שמאיר עליו ששם הוא באמת כלא** וכמו"כ יובן ג"כ בבחי' האין של היש האמיתי, שהביטול הוא בבחי' ביטול אמיתי וביטול עצמי, להיות דסבת הביטול הוא מצד הרגש בחי' היש האמיתי, שעיי"ז נעשה הביטול בעצם המהות בבחי' אין ואפס דכלא חשיב ממש, שלגבי מקורו בחי' היש האמיתי כן הוא באמת.

וזהו כי הענינים והטעמים מה שהאין דיש האמיתי אינו שייך עדיין להיות מקור ליש הנברא, ומה שהוא מקור אל היש היינו מה שהוא מקור אל העולמות הוא זיו והארה בלבד מהאין דיש האמיתי, וגם הזיו הלזה הוא כללי עדיין, והבריאה היא יש מאין, ולזאת הנה ההמשכה מעצמות א"ס שאינו בגדר המשכה בעצם מהותו, ואינו אלא דרך גזרה רצונו ית' ברצון עצמי שיהי' המשכת העצמות, היינו שיתגלה האמת שהוא לבדו הוא בגילוי העצמות ממש, הנה המשכה זו הוא ע"י נש"י דוקא. וטעם הדבר הוא לפי שבהם ג"כ יש ג' ענינים אלו דיש אין ויש, דהנה ארו"ל המשה שמות נקראו לה נר"ן ח"י, דהשם הרי אינו העצם כ"א הוא רק השם בלבד, אי"כ הרי ישנו העצם מה שלמעלה מהשם, והוא שרש העצם, דשרש הנשמה שהיא חלק מן העצם שהוא היש האמיתי שבנשמה, והשמות ח"י ויחידה הם בחי' אין, דיחידה הוא האין של היש האמיתי שבנשמה, והיא בערך היש האמיתי, ולכן נקראת יחידה שבה נרגש בחי' יחיד, בדוגמת מדרי" שרש העצם שהוא חלק מהעצמות, והיא עצם השרש דנשמה

(*) וזאת היא הסבה מה שבעת ההשפעה יש להמקבל חיות רב בהענין, הרבה יותר באין ערוך מכפי שחושב או מדבר הענין לעצמו, ונדמה להמקבל שזהו מפני שחסר לו דבר בההשפעה, ובאמת אינו כן רק להיות שנבדל ההשפעה מהמשפיע אינו מאיר בזה האור העצמי, ולכן כאשר מעמיק בהענין וקאים אדעתא דרבי' להבין עומק ופנימי' הכוונה נעשה אצלו חיות בהענין כמו בעת שקבל מהרבו.

(**) (ובעבודה הו"ע הביטול דחכ' שע"י בחי' ראיית המהות דאלקות שנעשה בבחי' ביטול במציאות ממש, וכמו באה' בתענוגים שהעיקר הוא בחי' הדביקות והכליון וההתכללות באלקות, ולא שהוא רק בחי' ביטול הישות כ"א העיקר כאן הוא הכליון והאחדות, וזהו מצד האור והגילוי הבא מלמעלה דוקא. וכידוע דבחי' ראי' דחכ' אין זה בכח עצמו ויגיעתו כ"א מה שנותנים לו מלמעלה וכמ"ש במ"א הדיגיעה ששייך בהשגה ואח"כ בהשגת הפלאת הענין ואח"כ בהכרת הענין, וכ"ז הוא הכנה לבא לבחי' ראיית המהות שע"ז אינו שייך יגיעה כלל, כ"א כאשר הוא בבחי' כלי לזה ה"ה זוכה מלמעלה שניתן לו בחי' ראי' והתאמתות שהו"ע נבדל בערך לגמרי מההשגה והידיעה הקודמת, והביטול בזה הוא בעצם מהותו ממש בבחי' ביטול במציאות).

הוא מרגיש גם את האור הפנימי*, ומפני זה ה"ה מתבטל בעצם מהותו שנעשה כאין ואפס וכלא חשיב ממש, ולא בבחי' ביטול היש לבד שזהו מצד האור העליון המופלא ומובדל ממנו שמאיר עליו ששם הוא באמת כלא** וכמו"כ יובן ג"כ בבחי' האין של היש האמיתי, שהביטול הוא בבחי' ביטול אמיתי וביטול עצמי, להיות דסבת הביטול הוא מצד הרגש בחי' היש האמיתי, שעיי"ז נעשה הביטול בעצם המהות בבחי' אין ואפס דכלא חשיב ממש, שלגבי מקורו בחי' היש האמיתי כן הוא באמת.

וזהו כי הענינים והטעמים מה שהאין דיש האמיתי אינו שייך עדיין להיות מקור ליש הנברא, ומה שהוא מקור אל היש היינו מה שהוא מקור אל העולמות הוא זיו והארה בלבד מהאין דיש האמיתי, וגם הזיו הלזה הוא כללי עדיין, והבריאה היא יש מאין, ולזאת הנה ההמשכה מעצמות א"ס שאינו בגדר המשכה בעצם מהותו, ואינו אלא דרך גזרה רצונו ית' ברצון עצמי שיהי' המשכת העצמות, היינו שיתגלה האמת שהוא לבדו הוא בגילוי העצמות ממש, הנה המשכה זו הוא ע"י נש"י דוקא. וטעם הדבר הוא לפי שבהם ג"כ יש ג' ענינים אלו דיש אין ויש, דהנה ארו"ל המשה שמות נקראו לה נר"ן ח"י, דהשם הרי אינו העצם כ"א הוא רק השם בלבד, אי"כ הרי ישנו העצם מה שלמעלה מהשם, והוא שרש העצם, דשרש הנשמה שהיא חלק מן העצם שהוא היש האמיתי שבנשמה, והשמות ח"י ויחידה הם בחי' אין, דיחידה הוא האין של היש האמיתי שבנשמה, והיא בערך היש האמיתי, ולכן נקראת יחידה שבה נרגש בחי' יחיד, בדוגמת מדרי" שרש העצם שהוא חלק מהעצמות, והיא עצם השרש דנשמה

(*) וזאת היא הסבה מה שבעת ההשפעה יש להמקבל חיות רב בהענין, הרבה יותר באין ערוך מכפי שחושב או מדבר הענין לעצמו, ונדמה להמקבל שזהו מפני שחסר לו דבר בההשפעה, ובאמת אינו כן רק להיות שנבדל ההשפעה מהמשפיע אינו מאיר בזה האור העצמי, ולכן כאשר מעמיק בהענין וקאים אדעתא דרבי' להבין עומק ופנימי' הכוונה נעשה אצלו חיות בהענין כמו בעת שקבל מהרבו.

(**) (ובעבודה הו"ע הביטול דחכ' שע"י בחי' ראיית המהות דאלקות שנעשה בבחי' ביטול במציאות ממש, וכמו באה' בתענוגים שהעיקר הוא בחי' הדביקות והכליון וההתכללות באלקות, ולא שהוא רק בחי' ביטול הישות כ"א העיקר כאן הוא הכליון והאחדות, וזהו מצד האור והגילוי הבא מלמעלה דוקא. וכידוע דבחי' ראי' דחכ' אין זה בכח עצמו ויגיעתו כ"א מה שנותנים לו מלמעלה וכמ"ש במ"א הדיגיעה ששייך בהשגה ואח"כ בהשגת הפלאת הענין ואח"כ בהכרת הענין, וכ"ז הוא הכנה לבא לבחי' ראיית המהות שע"ז אינו שייך יגיעה כלל, כ"א כאשר הוא בבחי' כלי לזה ה"ה זוכה מלמעלה שניתן לו בחי' ראי' והתאמתות שהו"ע נבדל בערך לגמרי מההשגה והידיעה הקודמת, והביטול בזה הוא בעצם מהותו ממש בבחי' ביטול במציאות).

צילום מעמוד של המאמר בגכות"ק כ"ק אדמו"ר (מהורו"צ) נ"ע

ב"ה.

פתח דבר

לקראת חג הסוכות הבעל"ט, הננו מוציאים לאור - בפעם הראשונה מגוכתי"ק - את המאמר ד"ה "בסוכות תשבו - תרצ"א"¹, אשר לכ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע, שאמרו בימים הראשונים דחג הסוכות, בריגא².

להביבותא דמילתא נדפס צילום מעמוד אחד של המאמר בגוכתי"ק.

מערכת "אוצר החסידים"

י"ג תשרי, ה'תשס"ד

ברוקלין, נ"י.

מאה ואחת שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מה"מ

בזה ההעלמות וההסתרים ונעשה כלי שיאיר אור אלקי בנפשו, ולכן הסימן על מרירות האמיתי הוא השמחה שאח"כ כמ"ש בסש"ב, והיינו שכאשר המרירות היא אמיתית ה"ה מסיר באמת ההעלמות וההסתרים ויהי אח"כ העבודה בשמחה, וזהו הצמיחה שאחר הרקבון. וכ"ז הוא דוקא כאשר בהמרירות ה"ה מרגיש את האור האלקי שנתרחק ממנו, דאו דוקא המרירות היא אמיתית ויהי עי"ז הצמיחה אח"כ, משא"כ כשהוא בבחי' עצבות דהיינו שאין בו הרגש אור האלקי, שא"ז מרירות אמיתי כ"א ארָאפ געפאלען קייט שלא יהי מזה שום צמיחה, ורק עי"ז רקבון אמיתי נעשה בבחי' כלי המקבל את האור שהוא בטל אל האור. אבל כל זה הרי זה ביטול היש בלבד, שהרי סבת הביטול אינו מצד גילוי אור שמאיר עליו כ"א עי"ז יגיעתו בהתבוננות והשגה, ולזאת הביטול הוא רק ביטול היש לאין לבד ולא ביטול אמיתי.

אמנם ביטול האמיתי הוא כשמתבטל מצד אור העליון שמאיר עליו, וכמו העומד לפני המלך שמאיר עליו גילוי יקר תפארת גדולת המלך, שמתבטל בעצם מהותו בבחי' ביטול לגמרי, ויש בזה הביטול שמתבטל בהליכתו אל המלך, כמו שמגיע אליו, והוא בחי' ביטול הישות שלו לבד כמ"ש במ"א, אבל כשבא לפני המלך ומתגלה אליו ביקר תפארת גדולתו ה"ה מתבטל או בעצם מהותו לגמרי. וכמו תלמיד היושב לפני רבו שמתבטל בעצם מהותו מהפלאות שכל הרב, דהנה בביטול התלמיד לפני הרב בעת ההשפעה יש ב' ענינים, הא' ביטול הכלים והחושים שלו שיהי רק כלים לקבלה, והיינו שלא ישתמש בכלי השכל שלו בעת ההשפעה להשיג העיון ולהבינו לעצמו, כ"א כלי שכלו יהיו אז רק כלים לקבל את אור השכל הנשפע לו, וההשגה והרעכטקייט שבעת ההשפעה ה"ו בא בדרך ממילא, וביטול זה הוא ביטול הישות שלו לבד, דבשעה שאינו מקבל מהרב וחושב את שכל הרב לעצמו ה"ה משיג את הענין, וכלי שכלו משתמשים אז להבין הענין לעצמו ושיונח אצלו וכה"ג, שהוא אז בבחי' יש דהשגה, ובעת ההשפעה ה"ה מתבטל מכ"ז לגמרי וכאלו אינו בר שכל והשגה כלל, וגם בר שכל גדול ה"ה קטן בענין ההשגה, רק כשיש לו החוש להביח כלי שכלו בבחי' הנחת עצמותו הוא יותר כלי לקבל וההשגה היא בדרך ממילא כנ"ל, וזהו ביטול היש לבד, והביטול הוא אל ההשפעה לבד. והבי' הוא שמתבטל אל עצם הרב מצד ההפלאה שלו, והיינו מה שבעת ההשפעה מאיר גם עצם שכל הרב שאינו משפיע כלל אל התלמיד, וכידוע דבכל ענין שכלי יש כמו שהשכל הוא אצל הרב בעצם שאינו בערך המקבל כלל, ולגבי בחי' ומדרי' זו אינו תופס מקום כלל שכל המקבל וכלא חשיב ממש, והשכל העצמי הוה א"א לו להשפיע כלל אל המקבל, ובהכרח שיעלים אור שכלו בעצמו וישפיע רק בחי' חיצונית השכל, אך הנה ידוע דכל צמצום הוא רק לגבי המקבל לא לגבי המשפיע, ולזאת אצל המשפיע מאיר אור שכלו העצמי גם לאחר הצמצום וההעלם, וזהו סבת ריבוי האור והחיות שיש בההשפעה מפני האור הפנימי שמאיר בה, והמקבל הגם שהפנימי נעלם ממנו, מ"מ

(1) לתוכן המאמר - ראה ד"ה זה היום וד"ה אני לדודי תרס"ט (סה"מ תרס"ט ע' ה ואילך).

(2) הקטעים שכתב עליהם: "אין צריכים להעתיק", נדפסו בשוה"ג.

מהעצמות, וזהו שנק' אין לפי שהוא בחי' הארה לבד, אבל מ"מ האור הוא מעין העצם, וכשם שהעצם מובדל בערך, וכמו"כ האור הוא במעלה ומדרג' גבוה שהוא מובדל בערך עדיין מבחי' העולמות מצד עצם מהותו. וכנ"ל במשל דכח הצומח, דכשם שכח הצומח העצמי הוא מובדל בערך מצמיחה גשמי, כן הארתו היא ג"כ בבחי' הבדלה בערך מגשמיות הצמיחה. כמו"כ הוא בבחי' האין של היש האמיתי שהוא מעין המאור, הרי מצד עצם מהותו הוא בחי' הבדלת הערך מן העולמות, שאינו בערך מקור לעולמות.

והנה ענין וטעם השני בהאין האלקי שאינו בערך להיות מקור ליש הוא מפני העדר מציאותו, שאינו בגדר מציאות עדיין להיות מקור ליש נברא, ועם היות שהוא בחי' הארה לבד, אבל מ"מ ה"ה בבחי' דביקות במקורו, ולזאת הוא בבחי' אין ואפס בעצם מהותו דכלא חשיבי ממש, והיינו דלהיות שההארה היא בבחי' גילוי העצם ובמילא ה"ה בבחי' קירוב ודביקות במקורו, וא"כ נרגש בו בחי' מקורו שהוא היש האמיתי, ובהיש האמיתי הרי האמת הוא דכולא קמי' כל"ח, הנה ההארה מרגשת האמת, ועי"ז נעשה בבחי' אין ואפס ממש בבחי' העדר המציאות לגמרי, שהרי לגבי מקורו כ"ה באמת שאינו תופס מקום ומציאות כלל. והענין הוא דהנה יש ב' בחי' ביטול, ביטול היש לאין וביטול אמיתי שנק' ביטול עצמי, דביטול היש הוא שהיש חוזר להיות בבחי' אין, והביטול שלו הוא מצ"ע לא מצד האור העליון שמאיר עליו כ"א בעבודתו ויגיעתו בכח עצמו, וכל ביטול הבא ע"י עבודה ויגיעה הוא בחי' ביטול היש בלבד, וכידוע דענין תורה ויגיעה הו"ע זיכוך וביטול הכלים, שזהו רק ביטול הישות לבד, וכמו"כ יובן דהביטול שבכח עצמו והיינו ע"י עבודה ויגיעה הוא בחי' ביטול היש, משא"כ כשהביטול הוא מצד גילוי אור העליון, הוא בדרך ממילא בלתי עבודה ויגיעה והוא בחי' ביטול אמיתי. ויובן זה בגשמי' כמו רקבון הגרעין שנרקב ע"י הזריעה בארץ ונפסד צורתו שהוא ביטול ישותו הקודם, שאין זה מצד הכח הצומח, כ"א ע"י הזריעה בארץ ה"ה נרקב ע"י לחלוחית הארץ שנכנס בו ומתבטל בעצמו, והיינו שהרקבון הוא במקום שיש כח הצומח, ועם היות שאין זה מצד הגילוי דהכח הצומח, מ"מ הוא עכ"פ במקום שנמצא. ובעבודה רקבון הוא המרירות, ועם היות שהמרירות הוא מהריחוק שלו ע"י מחדו"מ שלו שלא לה' המה, שע"י שעושה השבון צדק בנפשו מפרטי מחדו"מ שלו כל היום מתמרמר בנפשו, מ"מ צ"ל בזה ג"כ בזה הרגש הטוב דהאור האלקי שנתרחק מזה דזהו"ע הלחלוחית, דאז יש חיות אלקי בהמרירות, ויהי' עי"ז הצמיחה בבחי' עבודה בשמחה, דעיקר העבודה צ"ל בשמחה דוקא, רק שא"א להיות עבודה בשמחה כ"א כאשר יהי' תחלה המרירות, כי השמחה הוא מהאור שמאיר בנפשו ע"י ההשגה וההתבוננות שלו בתפלה, וכאשר יש העלמות והסתרים על הנפש הנעשה ע"י המחדו"מ שלא לה' המה, הרי אינו מאיר האור האלקי בנפשו, וע"י שהוא ממארי דחושבנא בפרטי ענינים ומתמרמר בנפשו ע"ז, ה"ה מסיר

בס"ד. יה"ר דחה"ס, תרצ"א. ריגא

בסוכות תשבו שבעת ימים, כל האזרח בישראל ישבו בסוכות. והנה סוכה היא מקיף, ואיך שייך ישיבה במקיף, ושיעור המצוה היא לישב בסוכה והוא לעשות התיישבות בהמקיף, וצ"ל מהו ענינו, ואיך אפשר להגיע לזה. ואח"כ אומר כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, דלכאורה א"מ מה בא להוסיף על מה שאמר תחלה בסוכות תשבו, ומשמע מזה דכל האזרח בישראל אינו בכלל האמור תחלה בסוכות תשבו, ולזאת אומר כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, וצ"ל למה חלקן בב' ענינים, ולכאן הול"ל כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, ואח"כ הי' אומר בסוכות תשבו, אך מכללות נושא הענין מובן דבעיקר הוא כי כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, אך להיות כי נפלא הדבר אשר האזרח בישראל ישבו בסוכות, לכן הנה תחלה בסוכות תשבו ועי"ז הנה ממילא כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, דלפ"ז מובן דכל האזרח בישראל ישבו בסוכות הוא הבטחה, וצ"ל מי הוא זה האזרח בישראל אשר בו היא המצוה לישב בסוכה, ומהו"ע ההבטחה כי ע"י בסוכות תשבו הנה ממילא כל האזרח בישראל ישבו בסוכות. ולהבין כל זה בעבודה, הנה תכלית הכוונה בבריאת והתהוות העולמות הוא להמשיך גילוי אוא"ס בעולם, ודוקא בעולם התחתון, וההמשכה תהי' מעצמות א"ס ב"ה שלפני הצמצום. דזהו ביאור המאמר נתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, שיש בזה ד' ענינים, הא' שנתאוה הקב"ה בעולם התחתון, וכמא' שוקיו עמודי שש, וארוז"ל שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו, וטעם הדבר מפני מה נשתוקק הקב"ה זה אין אנו יודעים, רק זאת אנו יודעים אשר כבי' נשתוקק הקב"ה לברוא עולם שיהי' יש מורגש ונראה למציאות נפרד, ואשר האור והחיות האלקי שבעולם זה יהי' מלובש בכמה לבושים ומוטבע בהתעלמות גמורה. דבאמת הרי הטבע עצמו הוא אלקות, והשכל הבריא הרי בהתבוננו בזה יתפעל בהתפעלות גדולה מאד, הרבה יותר מאשר יתפעל על ענין נפלא, דענין נפלא הרי אחרי שעומד על הדבר ומשיגו במקצת עכ"פ, הרי לא יתפעל כ"כ על הדבר שהי' נפלא לפי שהשיגו. אבל ענין טבעי הרי ההרגש האלקי שבוה, דער דער הער פון די געטליכקייט באמת השכל הבריא לא יוכל לשבוע, זאט ווערען, דמזה גופא שבכ"י השמש זורה במזרח ושוקע במערב, ועולם כמנהגו נוהג בכל חלקי הדצח"מ, הנה זה עצמו מפליא מאד. אלא שזהו מה שהטביע הקב"ה להיות עולם תחתון מתנהג בטבע, והאור וחיות האלקי יהי' בעולם והסתר גדול כ"כ, עד שיכול להיות ענינים פחותים ושפלים, אשר בשביל זה נקרא עולם זה עולם השפל, ויכול להיות מניעות ועיכובים על גילוי אור אלקי, ובעולם זה יהי' האדם ויהי' מלובש בטבע ומוטרד בענינים, והוא ישלים הכוונה העליונה לעשות דירה לו ית', וכדוגמת דירה עבור מלך צריכים לנקותה מכל אבק גם קל וליפותה בכל פאר ויופי, הנה כן יהי' בעולם זה שנקרא עולם השפל, והוא ענין הב'. והג' שהדירה תהי' לו למהותו ועצמותו ית' כמו שהוא לפני הצמצום. והד' שיהי' כל זה

אינו עצמי אלא הארה לבד מעצם כח הצומח עצמו, ואח"כ כשנגדל הפירי הרי נעשית ליש נבדל מהכח שממנו נצמחה פרי זו, והפרי או העשב והדשא הנצמחי הרי אינם בחי' אין, כ"א בבחי' יש גמור מורגש בכל החושים בטעם ובריה ובמישוש וכדומה בראי'. ונמצא שיש כאן ג' מדרי' יש ואין ויש, דהכח הצומח עצמו הוא יש, והוא יש האמיתי, דהרי הוא דוקא המצמיח, ולולי הוא הרי לא הי' כללית ענין הצמיחה, וההארה המתפשטת מהכח הצומח אינה אלא הארה בלבד א"כ היא אין, והפרי או העשב והדשא הם יש מורגש במציאות ממש.

והנה זה מובן דצמיחת הפרי או העשב ודשא אינו מהארת כח הצומח העצמי, דהארת כח הצומח הי' כח כללי עדיין כנ"ל, ואיך יצמח ממנו הצמח הגשמי, ובפרט שהוא מין נבדל פרטי, ואם נאמר שזהו ע"י ההעלאת מ"ן מהדבר הנורע, שאם זורעים גרעיני תפוחים, מתעורר הכח הפרטי של התפוחים, שיש בכלל של הארת כח הצומח לצאת מהעלם אל הגילוי, ואם יורעו שקדים יצמחו שקדים, הרי כ"ז הי' אפ"ל בפירות הנורעים, אבל מה נא' בפרטי מיני עשבים שהם מינים רבים עד כי חדל לספור והם אינם נורעים כלל, ומדוע במקום זה יצמח עשב זה דוקא, ובמקום השני צומח עשב אחר, וכן יש גם פירות שאינם זרועים וכמו תפוחי יער. ועוד והוא העיקר דמאחר שהוא כח כללי, היינו רק לכללות ענין הצמיחה, הנה אינו שייך שהגרעין הנורע יהי' העלאת מ"ן אליו, דהנה כח כללי הרי אין זה כמו כלל ופרט, דבכלל ופרט הרי בהכלל נכללו הפרטים, וע"י העלאת מ"ן מאיזה מין פרטי, מתעורר בחי' הפרט שבהכלל ונמשך מההעלם אל הגילוי, אבל כח כללי הוא מה שאין הפרטי נמצאי' בו, וכמו כח הכללי של כח הצומח הוא כח כללי לכללות ענין הצמיחה, היינו רק מה שנותן מקום לענין הצמיחה כנ"ל, ואין הפרטים כלולים בו, ובכח כללי כזה אינו מגיע העלאת מ"ן פרטי, כ"א העלאת מ"ן כללי דוקא הוא שמגיע לשם, וההמשכה היא אינו שנמשך בחי' המשכה פרטיות כ"א מה שמאיר בחי' כח הכללי כמו שהוא, דכמו"כ יובן דבהארת הכח הצומח הכללי לא יגיע בחי' העלאת מ"ן מזריעת הגרעין הפרטי, וא"כ איך הוא צמיחת הפרי. אך הענין הוא שבהאין יש ב' מדרי', הא' בחי' האור והכח הכללי הנמשך מכח הצומח העצמי, והב' מה שנמשך ממנו כח פרטי להיות מקור לצמיחה ממש, שבכח הפרטי זה יש התכללות כחות פרטים להיות מקורים לצמחים פרטים, כמו הכח להצמיח תפוחים, והכח להצמיח שקדים, וכן כל מיני פירות ועשבים הכל כחות פרטים מובדלים, שבחי' אין זה הי' מקור היש של הפרי, שהוא היש המתהווה מאין, אמנם האור והכח הכללי על כללות ענין הצמיחה זהו בחי' האין הנמשך מהיש האמיתי. והדוגמא מזה יובן למעלה דבחי' יש האמיתי הוא בחי' העצמות שאינו בגדר המשכה ואינו בגדר מקור לעולמות, אף לא בבחי' מקור כללי, כי אינו בגדר שייכות לזה כלל, ובחי' האין של היש האמיתי הוא בחי' הגילוי שהוא בחי' הארה לבד לא בחי' העצם, והי' בבחי' המשכה

ע"י עבודת התחתונים דוקא, והם הדי' ענינים בכיבוד המאמר דנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים.

וזהו דכתיב אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, דאנכי מי שאנכי עשיתי ארץ, דארץ הנה לא זו בלבד שכוללת צבא הארץ, אלא כוללת גם צבא השמים, בסוד המאמר הכל ה"ן מן העפר, דכח ההתהוות הוא בהבחינה ומדריגה דעפר, וזהו עשיתי ארץ דהעש' וההתהוות הוא בהבחינה ומדרי' דארץ, ותכלית זה הוא ואדם, דאדם אתם, אתם קרויים אדם, דאדם זה הנה בכללותו הוא אדמה לעליון, והאדם הוא בשביל בראתי שהוא בגימט' תרי"ג שיקיים המצות, דמצות הם צוותא וחיבור והיינו שבהם ועל ידם מתחבר העולם התחתון בעצמות א"ס ב"ה מצווה המצות. ולכן הנה רוב המצות נתלבשו בדברים גשמיים, מצות ציצית בצמר הגשמי, תפילין בקלף הגשמי, ומצות סוכה בדפנות וסכך גשמי, דע"י קיום המצוה הנה לא זו בלבד דגשמי זה מה שמתלבש ומלוכש בו המצוה הוא מתברר ומזדכך, הנה לבד זאת הרי מתברר כלל העולם. וכן הוא בהמצות דחובת הלבבות והמוח שהם ג"כ מלוכשים בדברים גשמי', וכמו המצות דאהו"ר הם ג"כ מלוכשים בדבר גשמי, דאהו"ר הן מ"ע, וכמ"ש הרמב"ם בהל' יסוה"ת פ"ב האל הנכבד והנורא מצוה לאהבו וליראה אותו, שנא' ואהבת את ה' אלקיך, ונא' את ה' אלקיך תירא, וכשם דמצות ציצית היא בל"ב חוטי'ן, ומצות תפילין בפרשיות אלו, הנה כמו"כ המצות דאהו"ר הן מחובת הלבבות שיהי' נרגש אהבת ה' ויראתו ית' בלב ובשר הגשמי, וכמו בגשמיות כאשר האדם רואה את חבירו האהוב וחביב לו הרי הוא מרגיש רגש ממש בלבו, דכן הוא המצוה דאהבת לרעך כמוך לאהוב אותו בכל לבו שיהי' נרגש בלבו הבשרי ממש, וכאשר האדם רואה דבר המפחד ה"ה נבעת ונפחד שנרגש הפחד בלבו ממש, אשר כן צ"ל בקיום המ"ע דאהבה ויראה שיהי' נרגש בגשם לבבו לכל הפחות כמו בגשמיות, והיינו דבמצות האה' הרי יהי' הרגש השמחה בלבו וכמ"ש לבי ובשרי ירננו אל אל חי, ובמצות היראה יהי' פחד ה' עליו וירגש בלבו הבשרי ממש, דכן הוא לפעמי' (וכמו בר"ה ויוהכ"פ שנק' ימים נוראים ואז היראה היא בגילוי בלב הגשמי שיכאב לבבו ממש מרוב הפחד). וכן הוא במצות היחוד דמ"ע ליהודו ית', דשיעור מצוה זו הוא שתהי' מלוכשת במוח ולב הגשמי, וכמ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך כו' דבמוח ולב הגשמי יהי' נרגש הידיעה וההשגה שהוי' ואלקים כולא חד, ואומר ע"ז וידעת היום שצ"ל ידיעה והשגה ממש הן בהידיעה דיהו"ת, והן בהידיעה דיהו"ע, כל א' וא' לפי אופן מעלתו ומדריגתו, דע"ז הנה האדם משלים הכוונה העליונה שבענין ההתהוות. וזהו דכתיב כי זה כל האדם, דכל ענין האדם הוא בשביל הבחינה ומדרי' דזה היינו שיהי' גילוי, ולכן הרי האדם הוא הכוונה פנימי' בכל ההתהוות, ולו ניתנו הכחות ע"ז לברר בירורים אלו ולגלות זאת, ולכן הרי האדם נשתנה בעצם ענין יצירתו מכל הנבראים שהוא כלול מהעליונים ומהתחתונים, דהנה מאופן עוצם השפלות והרע ר"ל שיכול

האוא"ס שלפני הצמצום הרי אינו שייך לכללות האור מה שלאחר הצמצום, לזאת הי' צ"ל הצמצום באופן כזה שהוא בבחי' סילוק. ועד"ז הנה יובן גם בהאי' דיש האמיתי להיותו בערך היש האמיתי, הנה במילא הרי מצד עצם מהותו אינו בערך להיות מקור אל יש הנברא. ויובן זה עד"מ מצמיחת התבואה והפירות והעשבים, שצמיחתם הוא מכח הצומח המצמיח כל מיני דשא ועשב, וכל מיני פירות כאו"א למינהו, ושרש כח הצומח מקבל ממאמר תדשא הארץ דשא שהוא המקור לכל מיני צמיחה.

והנה הכח הצומח עצמו הוא כח היולי עצמי ופשוט ואינו בבחי' המשכה כלל, ולא יש שום ציור כלל להיות שייך להצמיח איזה צמח, ועם היות שהוא נמצא בהארץ, דענין הצמיחה הוא בארץ דוקא, אבל אין זה בבחי' התלבשות והתפשטות בהארץ להיות שייך לאיזה פעולה שיהי', כ"א מה שהעצם שלו נמצא בהארץ. וכמו התהום שמתחת לארץ שכל המעיינות וכל המימות ה"ה נמצאים מתהום, הרי אין התהום מתפשט בהארץ כ"א המעיינות הנמצאים ממנו. כמו"כ הוא בכח הצומח שבעצם מהותו הוא כח עצמי ופשוט שאינו מתפשט ונמשך כלל, כ"א הארה מכח הצומח הוא שמתפשט ונמשך בעפר הארץ שממנו נמשך הצמיחה. אמנם מובן שהארה הנמשכת מהכח הצומח עצמו ה"ה הארה מובדלת בערך מהצמח, דהיינו הפירי או העשב, וגם היא הארה כללית עדיין ואין בה התחלקות פרטי' כפי פרטי מיני הצמחים, כי ההארה הנמצאת מן הכח הצומח עצמו, הוא אור מעין המאור, וכמו אור השמש הוא מעין מאור השמש, ואור הלבנה מעין אור הלבנה, וכמו"כ הוא בכח הצומח שהארה היא מעין העצם. וכשם שכח הצומח עצמו מובדל בערך מהצמיחה הגשמי', כמו"כ האור המתפשט ממנו הוא ג"כ עדיין מובדל בערך מגשמיות הצמיחה, וכשם שהכח הצומח עצמו הוא כח פשוט לגמרי, כמו"כ הכח וההארה המתפשטת ממנו הוא כח כללי לכל דבר צמח, היינו כללות הכח להצמיח, אבל לא כח פרטי השייך לכל צמח בפרט ולהצמיח בפועל, כ"א כח כללי להצמיח. ובוזה חלוק הכח הצומח עצמו מהאור והכח הנמצא ממנו, דהכח הצומח עצמו הרי אין לו שייכות לענין הצמיחה כלל, כי הוא כח עצמי, וכח עצמי הרי אינו בבחי' המשכה בעצמו, א"כ הרי אינו שייך לומר עליו ג"כ שהוא כח כללי על הצמיחה, כ"א רק מה שהוא כח עצמי. אמנם הכח המתפשט ונמצא ממנו הוא כח להצמיח, אבל אופן הכח הוא, שהוא רק כח כללי לכללות ענין הצמיחה, היינו מה שהוא נותן מקום ואפשרות לענין הצמיחה, אבל לא שיש לו שייכות להצמיח בפועל, כי הוא מעין כח הצומח עצמו ולכן הוא מובדל בערך מלהיות כח פרטי כ"א בחי' כח כללי בלבד. ומובן מזה ב' ענינים הא' שהוא כח כללי על ענין הצמיחה ואין בו התחלקות הפרטים, והב' שהוא הארה מהכח הצומח עצמו. דבוזה גופא יובן ב' ענינים, הא' שהוא הארה ממש מהכח עצמו, והב' דעם היותו הארה מהכח הצומח עצמו, מ"מ ה"ה רק הארה בלבד ולא העצם, ולזאת הנה מאחר רק אור כח הצומח ה"ה נק' רק בשם אין לבד, שהרי

דעת חזק ועצמי, ובהמה אין לה דעת, שאין לה דעת עצמי, והוא רק דעת הנקנה ע"י דבר וענין אחר, וכמו ידע שור קנהו וחמור אבוס בעליו שהוא דעת הנקנה, וכן הוא* שהן ב' בחי' נשמות הנ"ל, דורע אדם הן הנשמות הגבוהות, דבד"כ הן הנשמות הגבוהות דאצ"י שנק' אדם, שיש להם דעת חזק באלקו' לידע ולהרגיש אמיתת אלקות דהיינו בחי' יש האמיתי ואיך שכולא קמי' כל"ח, ואדם אדמה לעליון היינו כמו שהוא הדעה העליונה האמיתית כן הוא נרגש בנפשם שהן בדוגמא שלמעלה ממש. אבל הבהמה אין לה דעת, ואין הכוונה שאין לה דעת כלל, כ"א שהן בבחי' ד"ת, והיינו שנמצא מציאות יש רק שהוא בטל אל האין האלקי, וכמו"כ בכל עשיותיו הגשמיים הוא בבחי' ביטול לאלקות, שזה תכלית כוונתו היינו בהאלקות כנ"ל, והוא בבחי' ביטול היש לבד. וע"י היחוד בב' אופנים אלו דחיות ויחוד, הנה פועלים הבידור והזיכרון בעולם השפל שהי' כפי הכוונה העליונה.

אמנם

צ"ל והלא התהוות העולמות הוא מבחי' זיו והארה בלבד, דעצמות א"ס ב"ה הוא רם ונשא שמרומם ומובדל בעצם, והתהוות הוא רק ע"י זיו והארה בלבד, א"כ איך הוא בכח הנשמות להשלים הכוונה העליונה לעשות לו ית' דירה בתחתונים להמשיך מדרי' ובחי' העצמות שלפני הצמצום, ובמה כחם של הנשמות גדול להמשיך המשכה זו. אך הענין הוא, עם היות דהתהוות העולמות הוא מבחי' זיו והארה בלבד, אמנם זיו והארה זו הנה ברצון העצמות ב"ה יש לה קירוב בשרש עצמי. דהנה ידוע דיש ג' מדרי' יש אין ויש, דהיש הראשון הוא בחי' יש האמיתי, והיש השני הוא היש הנברא, וביניהם הוא בחי' האין, והנה האין שהוא הממוצע בין בחי' יש האמיתי ליש הנברא אין זה שבחי' האין של היש האמיתי הוא עצמו בחי' האין של היש הנברא, כי בחי' האין של היש האמיתי אינו בערך להיות מקור ליש הנברא, מפני שני טעמים שהם ב' ענינים, הא' הוא מצד עצם מהותו שהוא בערך היש האמיתי עדיין, והב' הוא מצד העדר מציאותו, שאינו בגדר מציאות עדיין להיות בבחי' מקור ליש נברא. והנה הענין הראשון מה שהאין של היש האמיתי אינו בערך להיות מקור אל היש הנברא הוא מצד עצם מהותו, והטעם הוא להיות שהוא בערך היש האמיתי הנה במילא אינו שייך אל היש הנברא, והסברא בזה הוא כמבואר בטעם הדבר מפני מה צמצום הראשון חלוק מכל הצמצומים דסדר ההשתל', דהצמצומים דסדר ההשתל' אינם בבחי' סילוק אלא בבחי' מיעוט בלבד, והיינו דמדרי' למדרי' מתמעט האור, והצמצום הראשון הוא בבחי' סילוק, דטעם הדבר הוא להיות דכללות המדרי' שלאחר הצמצום הנה בכללותם הם שייכים זל"ז ורק שאינם בערך זל"ז, ולזאת הנה ע"י הצמצום מתמעט אורו ונעשה בערך להתקבל. אבל

* בצילום גוכי"ק שתח"י חסר כאן כמה תיבות.

להיות באדם יותר מכל הבע"ח אפי' חיות הטורפות, דחיות הטורפות הנה רובם הם טורפי' ומזיקים לשלא במינם, והאדם יכול להיות ח"ו בעומק רע כזה שהוא גוול חומס ורוצח ר"ל את הבירוי, וכ"ז הרי יכול להיות בחכמה ערמה ותחבולה ובקרירות המורה על עומק הרע ר"ל, אשר ממילא הנה מזה יובן דגם מעלתו במעלת הנשמה היא גבוהה ונעלית מכל המדריגות היותר נעלות, שהאמת הוא דמה שהנשמה יכולה לפעול אינם יכולים לפעול גם הפרצופים היותר נעלים דא"ק עתיק ואריך, ולכן הנה האדם בעבודתו בתומ"צ עושה דירה לו ית'.

והנה

עשיית הדירה לו ית' הגם שהוא ע"י לימוד התורה וקיום המצות, אמנם הנה בכדי שלימודו בתורה וקיום המצות יהיו כדבעי למהוי, הוא ע"י הקדמת העבודה בתפלה, שזוהו היסוד האמיתי להיות לימודו בתורה וקיום המצות כדבעי, דתפלה היא סולם ההתקשרות אשר בה ועל ידה מתקשרת הנשמה בעצמות א"ס ב"ה, וכשם שבסולם הרי יש בו שליבות, הנה כמו"כ הוא בתפלה דיש בה שליבות ועולה מדרגא לדרגא עד עלותו לק"ש באמירת שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד, ואמירת בשכמל"ו, שהם הב' יחודים דחיות ויחוד, דבזה ה"ה עושה יסוד אמיתי להתחברות של העולם התחתון בא"ס ב"ה ע"י המצות שעושה אח"כ בכל משך היום, שבהם ועל ידם הוא הגילוי דבחי' זה. וזהו מה שאחר ק"ש אנו אומרים ומתוקן ומקובל וטוב ויפה הדבר הזה, ופי' הרד"א ז"ל דהדבר הזה קאי על הב' פסוקים דשמע ישראל וברוך שם, וביאורו דבב' פסוקים אלו הוא העבודה דב' היחודים דחיות ויחוד, שבהם ועל ידם הוא הגילוי בעולם, והיינו דע"י קיום דמצוה זו דליחדו הן בהיחוד דחיות והן בהיחוד דחיות, הנה בזה משלימים את הכוונה העליונה בענין ההתהוות דעולם התחתון. דהנה כתיב כי אל דעות הוי' שיש ב' דעות ד"ע וד"ת, ד"ע הוא דלמעלה יש ולמטה אין, וד"ת דלמטה יש ולמעלה הוא בחי' אין שבלתי מושג, והנה ד"ע דלמעלה יש ולמטה אין, פי' למעלה יש היינו א"ס ב"ה שהוא יש האמיתי, שזוהו בחינת אמיתת המצאו, ומאמיתת המצאו נמצאו ונבראו כל הנבראים, וממילא הרי למטה אין שכולא קמי' כל"ח. ועבודה זו היא בנשמות הגבוהות שמופשטים מהגשם, וכמו שהן למטה מאיר בהם אור נשמתן בגילוי, ונק' עובדי הוי' בנשמתן, וזהו מצד מעלת ומדרי' נשמתן שהן ממדרי' גבוהות מאד, ולזאת גם בירידתן למטה מאיר בהם גילוי אור נשמתן, ומצד עצם הנשמה יש בהם הרגש זה דאמיתת א"ס ב"ה איך שהוא יש האמיתי ושכולא קמי' כל"ח. והנה כל הנשמות מושרשים באצ"י, ועצם השרש הוא בהעצמות שלמעלה מאצ"י, ונודע דכל הנשמות כמו שהן בשרשם באצ"י, דזהו נשמה שנתת בי טהורה היא, היא שרש הנשמה כמו שהיא באצ"י, ולא מיבעי עצם השרש, כ"א גם שרש הנשמה כמו שהיא באצ"י ה"ה בבחי' ראי' במהות אלקות, וכמא' אע"ג דאיהו לא חזי מזלייהו חזי, איהו קאי על נר"ן בכלל ועל הארת הנשמה המלובשת בגוף בפרט, ומזלייהו הוא בחי' שרש הנשמה כמו שהיא למעלה באצ"י ה"ה רואה בחי' מהות

אלקות ממש, ומצד בחי' מהות אלקות הרי כל מה שנברא ונתהווה הוא בבחי' כלא ממש, ולזאת הנשמה כמו שהיא למעלה בעבודתה, דהנשמות כמו שהן למעלה הנה עבודתם היא באהוי"ר, וכמ"ש חי ה' אלקי ישראל אשר עמדת לפניו, הנה עמידה זו הוא הביטול באהוי"ר שהו"ע רצוא ושוב, הנה מצד הראי' שלה בבחי' מהות האלקות עבודתה הוא בבחי' ומדרי' זו איך שכולא קמי' כל"ח.

והנה

זהו כח האמונה שיש בכל אחד ואחד מישראל בהענין דאחדות הוי' שהיא באמונה פשוטה, והיינו דזה מה שנלאו כל החוקרים להשיג אפילו אפס קצהו, הנה ישראל מאמינים בני מאמינים הרי מאמינים בזה באמונה פשוטה שאין צריכים ע"ז אות ומופת כלל, וכמו באחד הרואה איוה דבר הרי אינו צריך שום אות ומופת על היות הדבר ההוא, אָז דיא זאָך איז פראַן, שהרי ראה את הדבר בעיניו ממש, דהנה ביאור והסבר שייך רק בענין ההשגה אבל בעצם הדבר הנראה הנה הביאור וההסבר אינו מוסיף מאומה, וכן הוא בהענין דאחדות הוי' דעצם הדבר הוא בפשיטות באמונה פשוטה בכאו"א מישראל שאינם צריכים ע"ז שום אות ומופת, ורק מפני דרכי העבודה צ"ל ההשגה וההתבוננות בזה להיות מושג גם בשכלו ויונה אצלו בהנחה שכלית גם בשכל אנושי, אשר כן הוא באמת דבני ישראל משיגים זאת, ולכן הנה החוקרים גם לאחר גודל חקירתם אינם יכולים להשיג אפילו אפס קצהו, ומאמינים בהכרח, כי האותות והמופתים מכריח להם להיות הענין כן, ואף כי שכלם עב ואינם יכולים להבין אפי' שמץ מנהו, לזאת מוכרחים המה להאמין, ובבנ"י הנה אחדות הוי' הוא בפשיטות מצד עצמם ומהותם, וכשעוסקים בהשגות אלו ה"ה משיגים זאת ומתקבל בשכלם גם בשכל אנושי בקבלה טובה. דזהו מצוות לייחדו ית', וכמ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך כנ"ל, שצריך להיות ידיעה והשגה ולבאר לעצמו שיהי' הענין מובן ומורגש במוחו ולבו ממש, וכמו בהענין דאני הוי' לא שנית, כמא' אתה הוא קודם שנברא העולם ואתה הוא לאחר שנבנה"ע בהשוואה גמורה ממש, והגם דענין זה הוא בכאו"א מישראל הוא בפשיטות מצד כח האמונה פשוטה, מ"מ הנה שיעור מצוה זו היא שתהי' בהלבשה גשמית, היינו דחומר המוח יהי' מלובש בזה, כדוגמת עטיפת הגוף בבגד מצוייצת, וכהלבשת תפילין בזרוע ובראש, והוא ע"י השגה שכלית שיסביר ויבאר לעצמו. דהנה כתי' כי ב"ה ה' צור עולמים, ואמרז"ל ביו"ד נברא העוה"ב ובה"א נברא העוה"ז, דעוה"ז ועוה"ב הכוונה כללות ההשתל' מרוכ"ד ועד סוכ"ד, דכ"ז נברא רק בב' אותיות בלבד, והנה אדם שהוא נברא מוגבל הרי ב' אותיות אינם תופסים מקום לגבי הדיבור שלו, מכש"כ לגבי כח הדיבור ובפרט לגבי כח המחשבה, ובפרט לגבי עצם הנפש שמלאה אותיות, הנה ב' אותיות הם בהעדר תפיסת מקום לגמרי, ויתבונן ויעמיק דעתו, ומה האדם שהוא בע"ג נברא הרי ב' אותיות אינם תופסי' מקום אצלו, הנה להבדיל הבדלות אין קץ למעלה הרי הב' אותיות אלו אשר בהם ועל ידם נברא כללות ההשתל' ה"ה בהעדר תפיסת מקום כלל,

והוא לבדו הוא ואין זולתו, דכ"ז הוא מדרכי העבודה להתאחד באלקות. וכמ"ש בשל"ה בפ"י הפסוק זה אלי ואנוהו, דכאשר אלקות הוא בגילוי אצלו ע"י השגה וידיעה דזהו זה אלי או הנה ואנוהו אני והוא, וכאשר אלקי אבי בדרך אמונה אז וארוממנהו שהוא בהפלאה (וכידוע בענין האמונה שהיא בבחי' מקיף), דכ"ז הוא מפני דרכי העבודה. אבל בעצם הנה הענין דאחדות הוי' הוא באמונה פשוטה, וטעם הדבר הוא לפי דמזלייהו חזי, דשרש הנשמה כמו שהיא למעלה באצי' ה"ה רואה אמיתית אחדותו ית', ומאירה גם בהארת הנשמה בבחי' חכ' שבנפש, ולזאת הנשמה כמו שהיא למעלה טרם ירידתה למטה הרי עבודתה היא מצד הראי' באלקות, דכן הוא בכל הנשמות. אמנם ידוע דהנשמות עצמן הרי יש כמה מדריגות, ויש נשמות אשר בירידתן למטה בהסדר דאתה בראת אתה יצרת וכו', הרי מתעלם בהם האור והגילוי כמו שהוא מצד שרשם באצי', והם נתפסים בגשם, דהחומר מעלים ומסתיר על גילוי אור נשמתם, ואינם שייכים כ"כ להעבודה האמיתית דבחי' יחו"ע. אבל אותן הנשמות שהן בבחי' מהות אלקות דאצי', הנה גם בירידתם למטה ה"ה מופשטים מהגשם, כי על מהות אלקות אין שום דבר מסתיר כלל, ועבודתם הוא מצד עצם נשמתם לבד, וה"ה יודעים ומשיגים בחי' אמיתת הדעה העליונה, ונרגש בנפשם בחי' אמיתת אחדות ה', וה"ה תמיד בבחי' דביקות אמיתי ובבחי' ביטול במציאות ממש, ואינם שייכים לשום הרגש גשמי כלל, וכמ"ש כלה שארי ולבבי דת"א אשתיצי גושמא, או שגם כל עניניהם הגשמיים הם אלקות ממש.

אמנם

בנשמות דבי"ע העבודה היא בחי' ד"ת והוא שלמטה יש ולמעלה אין, והיינו שהנברא הוא מציאות יש מורגש, אך התהוותו הוא מאין ליש, והיינו שידוע שיש לו מקור המהווה שהוא בבחי' אין לא דבר, היינו שאינו דבר הנקרא אצל ה'יש בשם דבר, והוא אין שאינו מושג דהנברא קורא זה לא דבר, והוא בחי' האור והחיות אלקי שמהווה כל נברא מאין ליש, וידוע ומשיג היטיב בהשגה גמורה שהעיקר הוא האלקות, ומציאות ה'יש הוא בטל בתכלית לגבי האלקות, וע"י ידיעה והשגה זו נעשה בבחי' ביטול ה'יש, דהיינו שתכלית רצונו וחפצו בכל דבר הוא בבחי' האלקות שבו, ועם היות שה'יש תופס מקום אצלו ואינו בבחי' ביטול במציאות ממש, מ"מ אין רצונו בה'יש מצ"ע ח"ו כ"א בהאלקות שבו, כמו שיקבל חיותו מהאור והחיות האלקי, דהנה כתיב כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם, דזהו היתרון שישנו בהמאכל על המוצא פי הוי' שיש בהאדם, וכל כוונתו הוא אשר בכח האכילה היא יתוסף לו כח בלימוד התורה ובעבודה*, יש אצלו כוונה אלקית ואינו מתאוה אל ה'יש מצ"ע, ואדרבה כל רצונו וחפצו שהאור והחיות אלקי יאיר בגילוי. ווי"ש וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה, דאדם יש לו דעת, והוא

(* בצילום גוכ"ק שתח"י חסר כאן כמה תיבות.